

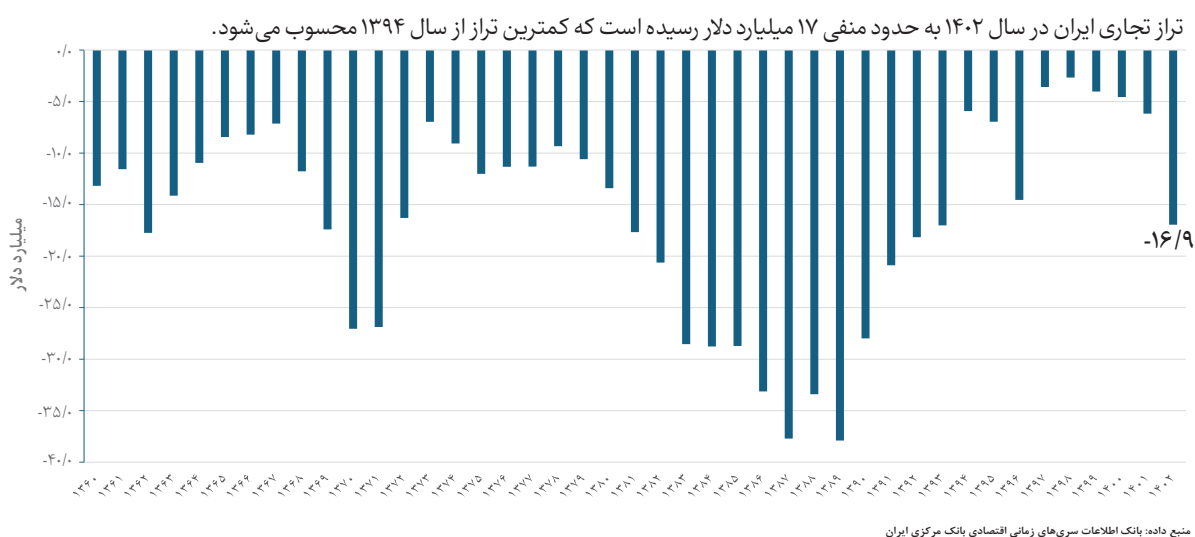
ارزان صادر می‌کنیم، گران وارد می‌کنیم

اگرچه منفی بودن تراز تجاری برای مدتی محدود موضوعی منفی به شمار نمی‌آید، اما ادامه یافتن این موضوع برای چند دهه به معنای فشار بر ذخایر ارزی کشور و جهش نرخ ارز، و تضعیف تولید داخلی است و مشکلات ساختاری در تولید، صادرات و سیاست‌های تجاری کشور را نشان می‌دهد. نکته قابل توجه این است که در سال‌های اخیر صادرات میعانات گازی نیز در تجارت غیر نفتی لحاظ شده و این موضوع یک علت مهم بهبود تراز تجاری در سال‌های پایانی دهه ۱۳۹۰ بوده است. با وجود این شرایط، افت شدید تراز تجاری در سال ۱۴۰۲ حاکی از شرایط وخیم تجارت کشور پیش از روی کار آمدن دولت چهاردهم است.

تراز تجاری غیر نفتی کشور در سال ۱۴۰۲ برابر با منفی ۱۶ میلیارد و ۹۰۰ میلیون دلار بوده است که کمترین مقدار این شاخص از سال ۱۳۹۴ محسوب می‌شود. منظور از تراز تجاری اختلاف میان ارزش کالاهای صادر شده و ارزش واردات در یک کشور است و منفی بودن این شاخص به معنای بیشتر بودن ارزش واردات از ارزش صادرات است. آمارهای بانک مرکزی ایران نشان می‌دهد تراز تجاری گمرکی کشور که تجارت غیر نفتی را در بر می‌گیرد، حداقل از ابتدای دهه ۱۳۶۰ در تمام سال‌ها منفی بوده است. موضوعی که نشان می‌دهد وزنه تجارت خارجی کشور همواره به سمت واردات کالاهای سنگین‌تر بوده است.

تراز تجاری غیر نفتی کشور (۱۳۶۰ - ۱۴۰۲)

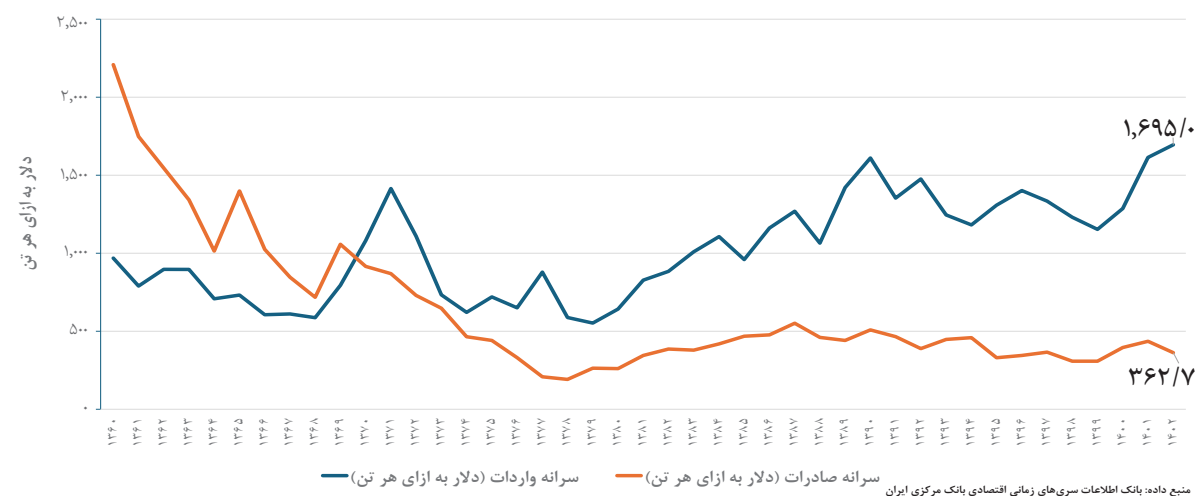

* افت شدید تراز تجاری در سال ۱۴۰۲ در حالی است که در سال‌های اخیر صادرات میعانات گازی نیز در تجارت غیر نفتی لحاظ شده است. موضوعی که دلیل مهم بهبود تراز تجاری در سال‌های اخیر است.

حدود یک پنجم کالاهای صادراتی است. ارزان بودن صادرات کشور نسبت به واردات به این معناست که کالاهای صادراتی ایرانی ارزش افزوده کمتری دارند که می‌تواند تا حدی نشان‌دهنده صادرات مواد خام و نیمه خام و در عوض وابستگی کشور به کالاهای سرمایه‌ای و با فناوری بالا باشد. موضوعی که در نهایت توسعه اقتصادی کشور را با مشکل جدی مواجه خواهد کرد.

افت تراز تجاری غیر نفتی و ازدیاد واردات نسبت به صادرات در حالی رقم خورده است که مطابق آمارها، ارزش کالاهای صادراتی کشور نیز در مقایسه با کالاهای وارداتی اختلاف زیادی پیدا کرده است. به طوری که در سال ۱۴۰۲ ارزش هر تن کالای صادراتی از کشور برابر با ۳۶۲٫۷ دلار و ارزش هر تن کالای وارداتی به کشور برابر با ۱۶۹۵ دلار بوده است. به عبارت دیگر ارزش کالاهای صادراتی

مقایسه ارزش سرانه صادرات و سرانه واردات غیر نفتی کشور (۱۳۶۰ - ۱۴۰۲)

از ابتدای دهه ۱۳۷۰، ارزش سرانه واردات از ارزش سرانه صادرات پیشی گرفته است. به طوری که در سال ۱۴۰۲، ارزش هر تن واردات کشور نزدیک به ۵ برابر ارزش هر تن کالای صادراتی از کشور بوده است.